ISSN: 3027-8597 (Online)

JMND
Journal of MCU NakhonDhat
วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

ปีที่ 12 ฉบับที่ 4 (เมษายน 2568) : Vol.12 No.4 (April 2025)
https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND
pp: 69-77

บทความวิชาการ : Academic article

มาตรฐานความปลอดภัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมงานอีเวนต์เชิงกีฬา กรณีศึกษา: งานวิ่งมาราธอนในประเทศไทย*

SAFETY STANDARDS AFFECTING THE DECISION TO PARTICIPATE IN SPORTS EVENTS: A CASE STUDY OF MARATHONS IN THAILAND

ธนภัทร ศิริกุลวัฒนา*, นพรัตน์ บุญเพียรผล, วงศ์ลัดดา วีระไพบูลย์
Tanaphat Sirikulvadhana*, Nopparat Boonpienpon, Wongladda Weerapaiboon
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
Faculty of Management Science, Silpakorn University, Bangkok, Thailand
*Corresponding author E-mail: tanaphat.sirikulvad@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายถึงกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานความปลอดภัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมงานอีเวนต์เชิงกีฬากรณีศึกษา: งานวิ่งมาราธอนในประเทศไทย ซึ่งในปัจจุบันการจัดงานวิ่งมาราธอนในประเทศไทย ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีผู้เข้าร่วมจำนวนมากทั้งนักวิ่งสมัครเล่นและนักวิ่งมืออาชีพ ขณะเดียวกันมาตรฐานด้านความปลอดภัยในการจัดงานวิ่งยังคงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวทางปฏิบัติที่ใช้ในปัจจุบันที่กำลังเผชิญสถานการณ์ฝุ่น PM 2.5 ที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นความท้าทายในหมู่ผู้จัดงานวิ่ง เพื่อที่จะยกระดับการจัดงานไปสู่มาตรฐานสากล เช่น มาตรฐานของ World Athletics และ AIMS ซึ่งเป็นองค์กรรับรองมาตรฐานงานวิ่งที่ทั่วโลกยอมรับ รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อความปลอดภัยของนักวิ่ง อาทิ การจัดการเส้นทางวิ่ง การดูแลทางการแพทย์ มาตรการป้องกันภาวะฉุกเฉิน และการบริหารจัดการฝูงชน นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในกระบวนการจัดงาน โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของงานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงกีฬา พบว่า การจัดการงานอีเวนต์เชิงกีฬา การจัดการความปลอดภัยและแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยง การรับรู้สุขอนามัย บรรยากาศความปลอดภัยของสถานที่จัดงาน ความเชื่อมั่นของผู้เข้าร่วมงาน และความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมงานอีเวนต์เชิงกีฬา เป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินการวิจัยเพื่อการยกระดับมาตรฐานการจัดการความปลอดภัยในการจัดงานอีเวนต์เชิงกีฬาในประเทศไทย

คำสำคัญ: งานอีเวนต์เชิงกีฬา, มาตรฐานการจัดการความปลอดภัย, การรับรู้ความเสี่ยง, การวิจัยแบบเดลฟาย

Abstract

This academic article aims to explain the conceptual framework related to safety standards that influence the decision to participate in sports events, with a case study on marathon events in Thailand. Currently, marathon events in Thailand have been gaining popularity, attracting many participants, including amateur and professional runners. At the same time, safety standards in marathon event organization remain a crucial issue that requires further development. This is

*Received March 4, 2025; Revised April 17, 2025; Accepted April 22, 2025

especially true for current operational guidelines, which face the escalating challenge of PM 2.5 air pollution, making it a growing concern for marathon organizers. To elevate event organization to international standards such as those set by World Athletics and AIMS (Association of International Marathons and Distance Races), which are globally recognized certifying bodies, it is necessary to consider key factors affecting runner safety. These include racecourse management, medical support, emergency prevention measures, and crowd management. The researcher has established a conceptual framework for this study on sports tourism by reviewing relevant literature. The findings suggest that sports event management, safety management, and theories related to risk perception, perceived hygiene, health awareness, event safety atmosphere, participant confidence, and behavioral intention are essential aspects for research to enhance safety standards in sports event organization in Thailand.

Keywords: Sport Events, Safety Management Standard, Risk Perception, Delphi Research

บทนำ

ในปัจจุบันการจัดงานอีเวนต์เชิงกีฬาในประเทศไทยได้รับความสนใจอย่างแพร่หลาย และถูกนำไปพัฒนาจนถูกบรรจุเป็นหนึ่งยุทธศาสตร์สำคัญของแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2566 - 2570) สนับสนุนและเสริมสร้างศักยภาพรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมการกีฬาและนันทนาการและการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการลงทุนและฐานการผลิตด้านอุตสาหกรรม การกีฬาของภูมิภาคเอเชียควบคู่กับการพัฒนาการกีฬาเชิงท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566) ดังเช่นที่ สัจจา ไกรศรรัตน์ และทัศนีย์ นาคเสนีย์ กล่าวถึง กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ว่าควรมีการใช้กิจกรรมกีฬา (sport event) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สุขภาวะ และอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างยั่งยืน รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงกีฬา และกิจกรรมกีฬา (sport event) บนฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมเชิงกีฬา (Sport event) ทั้งด้านองค์ความรู้ คุณภาพ และด้านการจัดงานอย่างมืออาชีพ จะเป็นส่งเสริมผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงกีฬา บนฐานทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มประชาคมอาเซียน ดังนั้น กิจกรรมเชิงกีฬา (Sport Event) จึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศไทยในฐานะการเป็นของจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวเชิงกีฬา (สัจจา ไกรศรรัตน์ และทัศนีย์ นาคเสนีย์, 2561)

งานอีเวนต์เชิงกีฬาประเภทงานวิ่ง ถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์มาก ทั้งในส่วนของการส่งเสริมสุขภาพ กระตุ้นเศรษฐกิจ และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศไทย แต่ก็ยังคงมีปัญหาด้านความปลอดภัยที่ต้องได้รับการแก้ไข เช่น อันตรายจากความไม่พร้อมของนักวิ่ง, สภาพแวดล้อม, ภัยพิบัติทางธรรมชาติ, โรคระบาด และการก่อการร้าย รวมไปถึงมาตรการการดูแลความปลอดภัยต่าง ๆ แก่ผู้เข้าร่วมงาน (World Tourism Organization (UNWTO), 2020) ไม่ว่าจะเป็นด้านการแพทย์ ด้านการจราจรและเส้นทาง และการรักษาความปลอดภัยต่าง ๆ ยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดการสูญเสียชีวิตจากการแข่งขันวิ่ง เช่น การแข่งขันวิ่งอัลตรามาราธอนในประเทศจีน เมื่อปี 2564 ที่มีผู้เสียชีวิต 21 ราย จากสภาพภูมิอากาศเลวร้าย (BBC, 2021) หรือการแข่งขันวิ่งในประเทศไทยที่มีผู้เสียชีวิตจากการวิ่งในรายการต่าง ๆ อาทิ กรณีที่รองอธิบดีกรมควบคุมโรคเสียชีวิตจากภาวะหัวใจล้มเหลวในขณะวิ่งมินิฮาร์ฟมาราธอน ณ อุทยานวีรชนค่ายบางระจัน อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี (โพสต์ทูเดย์, 2563)

ถึงแม้ว่าสาเหตุหลักของความสูญเสียในงานอีเวนต์เชิงกีฬาประเภทงานวิ่ง จะเกิดจากภัยธรรมชาติหรือสมรรถภาพร่างกายของนักวิ่งที่คาดไม่ถึง แต่การมีมาตรการคัดกรองสมรรถภาพนักวิ่งก่อนเข้าร่วมกิจกรรมงานวิ่งและการเตรียมความพร้อมในมาตรการความปลอดภัยในการปฐมพยาบาลฉุกเฉิน สามารถลดความเสี่ยงในการสูญเสียชีวิตของผู้เข้าร่วมงานได้ เช่น กรณีที่นักวิ่งในงาน 109 MAHARAT RUN FOR LIFE เกิดหัวใจหยุดเต้นและได้รับการช่วยเหลือจากทีมกู้ชีพจนรอดชีวิต ทีมนักวิ่งกู้ชีพที่เป็นหน่วยสนับสนุนความปลอดภัยของโครงการผลัดกันกู้สัญญาณชีพจนสามารถส่งโรงพยาบาลทันท่วงที ทำให้นักวิ่งรอดชีวิตจากเหตุการณ์นั้น (เนชั่นทีวี, 2561) ซึ่งจากการจัดงานวิ่ง 832 ครั้ง ในปี 2565 พบเหตุการณ์หมดสติ 24 ราย เสียชีวิต 1 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 50 - 59 ปี และเกิดขึ้นในระยะทางสุดท้ายก่อนเข้าเส้นชัย โดยหลายคนไม่ทราบว่าตัวเองมีโรคประจำตัวหรือไม่ดูแลรักษาโรคที่มีอยู่ ซึ่งเป็นสาเหตุของการหมดสติหรือเสียชีวิตโดยทั้งผู้ที่หมดสติรวมถึงผู้เสียชีวิตเป็นนักวิ่งนักกีฬา หรือผู้ที่ออกกำลังกายเป็นประจำและส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าตนเองมีโรคประจำตัว หรือมีโรคประจำตัวอยู่แล้วแต่ขาดการรักษาหรือรับทานยาไม่ต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้นักวิ่งหมดสติหรือเสียชีวิตได้ (กรมควบคุมโรค, 2566)

จากกรณีตัวอย่าง พบว่า ปัญหาด้านการดูแลความปลอดภัยในการกู้ชีพและการเตรียมความพร้อมรับมือกับเหตุการณ์ฉุกเฉิน ในงานวิ่งประเทศไทยยังขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบในส่วนของการควบคุม และกำกับดูแลการจัดงานวิ่งอย่างชัดเจน เช่น เดียวกับองค์กระดับนานาชาติอย่าง IAAF และ AIMS คอยดูแลการแข่งขันมาราธอนระดับโลก ซึ่งในปี พ.ศ. 2562 ประเทศไทยเองก็ยังไม่มีการออกระเบียบหรือข้อบังคับเฉพาะในการจัดงานวิ่ง มีเพียงคู่มือที่แปลมาจากระเบียบของ IAAF และมีการเพิ่มเติมมาตรการสุขอนามัยสำหรับ COVID-19 แต่ยังขาดการบังคับใช้มาตรฐานหรือบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน (IAAF, 2018); (กฤษฎา เอี่ยมละมัย, 2562) ซึ่งอาจนำไปสู่ความเสี่ยงจากเหตุการณ์ไม่คาดฝันในการจัดงานและอาจกระทบภาพลักษณ์ของประเทศ

ดังนั้น จากข้อมูลข้างต้นจึงได้มีการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมากำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยในการจัดอีเวนต์เชิงกีฬา และการศึกษาพบว่า มีปัจจัยที่เกี่ยวเนื่องหลายส่วน อาทิ การจัดการความปลอดภัย (Safety Management), การรับรู้ความเสี่ยง, การรับรู้สุขอนามัย, บรรยากาศความปลอดภัยของสถานที่จัดงาน, ความเชื่อมั่นของผู้เข้าร่วมงาน และความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมงานอีเวนต์เชิงกีฬา จึงเกิดกรอบแนวคิดนี้เพื่อเป็นการมุ่งเน้นการพัฒนามาตรฐานการจัดงานีเวนต์เชิงกีฬาในอนาคต

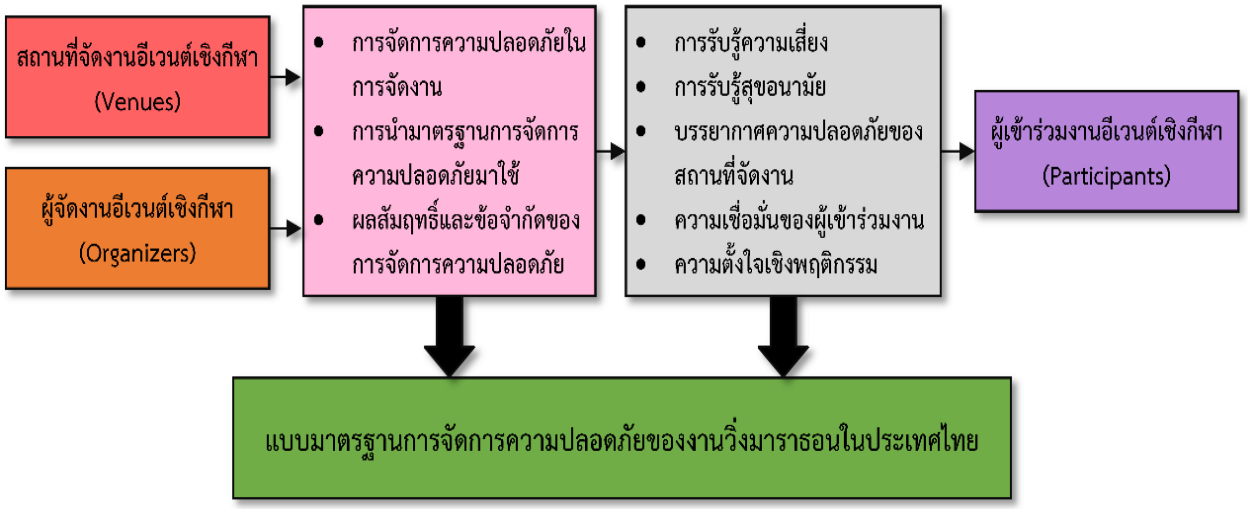

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด (Conceptual Frameork)
(Jongsik, Y., et al., 2021)

อีเวนต์เชิงกีฬา (Sporting Events)

อีเวนต์เชิงกีฬา คือ การจัดแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น กีฬาสมัครเล่น (Amateur) และกีฬาระดับมืออาชีพ (Professional) โดยมีองค์ประกอบสำคัญ เช่น ผู้เข้าแข่งขัน (contestants, participants) ผู้ชม (Audience, Specter) ผู้สนับสนุน (Sponsor) และผู้จัดงาน (Organizer) ซึ่งเจ้าภาพหรือผู้จัดการแข่งขันสามารถเป็นการรวมกลุ่มขององค์กร หน่วยงานระดับนานาชาติ ระดับประเทศ ระดับภูมิภูมิภาค หรือกลุ่มของสมาคม สมาพันธ์ สโมสร มูลนิธิ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน ชุมชน หรือบุคคล เป็นผู้จัดงาน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566)

อีเวนต์เชิงกีฬามีการจำแนกขนาดออกเป็น 3 ระดับ

1. อีเวนต์ขนาดใหญ่ (Mega-Sporting Events) เช่น กีฬาโอลิมปิก, ฟุตบอลโลก
2. อีเวนต์ขนาดกลาง (Medium-Sporting Events) เช่น การแข่งขันระดับชาติ
3. อีเวนต์ขนาดเล็ก (Small-Sporting Events) เช่น การแข่งขันวิ่งมาราธอนท้องถิ่น

ทั้งนี้ อีเวนต์เชิงกีฬาถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจ เช่น สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน สร้างรายได้ให้ท้องถิ่น และภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ ซึ่งทำให้หลายประเทศแข่งขันกันเพื่อเป็นเจ้าภาพในการจัดงาน โดยต้องมีการสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณ บุคลากร ระบบการบริหารงาน มาตรฐานความปลอดภัยและโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม ซึ่งเจ้าภาพผู้จัดงานอีเวนต์เชิงกีฬาจะนำเอากลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) มาใช้ในการสร้างตราสินค้าของงานอีเวนต์ และนำเอาจุดเด่นด้านอัตลักษณ์วัฒนาธรรมของประเทศ ภูมิภาคท้องถิ่นหรือเมืองมาใช้ รวมไปถึงการทำให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของพื้นที่จัดงานเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดงานที่จะเกิดขึ้น (Fotiadis, A. et al., 2020) เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ของสหประชาชาติ

ปัจจุบันคนไทยให้ความสนใจกับกิจกรรมเชิงสุขภาพมากขึ้น โดยเฉพาะการแข่งขันวิ่ง ซึ่งมีหลายประเภทแบ่งตามระยะทาง ดังนี้ (Higgins, J. W. & Lauzon, L., 2006)

1. มินิมาราธอน (Mini-Marathon) - 10 กิโลเมตร (6.21 ไมล์) เป็นตัวเลือกสำหรับผู้ที่กำลังจะเข้าสู่การวิ่งมาราธอน นิยมกันมากในหมู่นักวิ่งเพื่อสุขภาพ นักกีฬาที่ฝึกซ้อมเป็นประจำ หรือร่างกายอยู่ตัวแล้ว สามารถวิ่งมินิมาราธอนทุกวัน ส่งเสริมกล้ามเนื้อ และสุขภาพปอดได้อย่างดี

2. ฮาล์ฟมาราธอน (Half-Marathon) - บางครั้งอาจเรียกว่าการแข่งวิ่งระยะ 21k หรือ 21.1k (13.1 ไมล์) ก็ได้ ซึ่งเป็นระยะทางมาตรฐานที่จัดแข่งขันระดับนานาชาติทั่วโลก การวิ่งแบบนี้ผู้วิ่งควรผ่านการฝึกซ้อมมาพอสมควร มีการเตรียมร่างกายก่อนวิ่ง Half marathon มากกว่า 10 สัปดาห์ เพื่อป้องกันการบาดเจ็บที่อาจเกิดต่อร่างกายและหัวใจขณะที่แข่งขันได้

3. มาราธอน (Marathon) - 42 กิโลเมตร (26.2 ไมล์) ถือเป็นระยะทางมาตรฐานที่ใช้ทั่วโลก และใช้ในการแข่งขันในกีฬาโอลิมปิก การแข่งขันระยะนี้นักวิ่งอาชีพและนักวิ่งสมัครเล่นจำเป็นต้องฝึกซ้อม และควรผ่านการตรวจสุขภาพมาก่อนเข้าร่วมการแข่งขันวิ่งมาราธอน

4. อัลตร้ามาราธอน (Ultra-Marathon) - ระยะทางมากกว่า 42 เหมาะสำหรับคนที่อยากพัฒนาศักยภาพตัวเองให้สูงขึ้น หรือท้าทายขีดจำกัดร่างกายของตัวเอง สำหรับการแข่งขันวิ่งประเภทนี้ไม่แนะนำสำหรับผู้หัดวิ่งใหม่ ๆ เพราะเป็นการแข่งวิ่งที่ค่อนข้างหนัก โดยทั่วไปนักวิ่งระยะนี้ส่วนใหญ่จึงเป็นผู้ที่เคยผ่านการฝึกร่างกายมาอย่างหนักและผ่านสนามวิ่งมาแล้วหลายสนามจนมีประสบการณ์ นักวิ่งที่ตั้งใจวิ่งระยะนี้เพราะต้องการพิสูจน์ตัวเองและท้าทายขีดจำกัดของร่างกายของตัวเอง

5. งานวิ่งร่วมหลายรายการ (Stage Races) - แข่งขันต่อเนื่อง 2 - 3 วัน อาจมีองค์ประกอบเพิ่มเติม เช่น การผจญภัย หรือการขายอาหารและเครื่องดื่ม (Watson, T., 2018); (กฤษฎา เอี่ยมละมัย, 2562) เป็นต้น

6. งานแข่งขันวิ่งประเภทอื่น ๆ

• งานวิ่งประเพณี (Classical Races) - วิ่งตามประเพณีหรือเทศกาล

• งานวิ่งเสมือนจริง (Virtual Run/Race) - สะสมระยะทางผ่านแอปพลิเคชัน

• การวิ่งเพื่อระดมทุน (Charity Run) - วิ่งเพื่อการกุศล

ทั้งนี้ ในปัจจุบันการแข่งขันวิ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมนันทนาการที่ไม่ได้จำกัดอยู่ในหมู่นักกีฬาเพียงอย่างเดียว ดังนั้น เราจึงสามารถเห็นความหลากหลายของนักวิ่งในการแข่งขันวิ่งรายการต่าง ๆ ที่นอกจากนักวิ่งที่มีวัตถุประสงค์เพื่อความเป็นเลิศทางด้านกีฬายังประกอบไปด้วยกลุ่มนักวิ่งที่มีเป้าหมายเชิงนันทนาการและท่องเที่ยวรวมอยู่ด้วยเช่นกัน

แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการความปลอดภัยอีเวนต์เชิงกีฬา

ประเทศไทยถือได้ว่าเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวที่สนใจกิจกรรมอีเวนต์เชิงกีฬา เนื่องจากมีสภาพภูมิประเทศที่สวยงาม หรือแม้กระทั่งมีเมืองที่เต็มไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าสนใจ จึงเห็นได้จากการจัดงานแข่งขันมาราธอนและไตรกีฬาในหลาย ๆ พื้นที่ของประเทศที่เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้คนจากทั่วโลกมารวมตัวกันในพื้นที่ และเพื่อให้การจัดอีเวนต์เชิงกีฬาประเภทงานวิ่งเป็นไปตามมาตรฐานการจัดงานวิ่งประเภทถนนที่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานของ สหพันธ์สมาคมกรีฑานานาชาติ (IAAF) หรือ World Athletics โดยมีการแบ่งระดับมาตรฐานของการแข่งขันออกเป็น 4 ระดับ ตาม IAAF Label Road Race Regulations 2019 ดังนี้ (คณะกรรมการมาตรฐานการจัดงานวิ่งไทย, 2561); (กฤษฎา เอี่ยมละมัย, 2562)

1. ระดับแพลตินั่ม (Platinum Label) - มาตรฐานสูงสุด ต้องมีนักวิ่งระดับโลกและมีการถ่ายทอดสด

2. ระดับทอง (Gold Label) - มาตรฐานระดับนานาชาติ มีการควบคุมการแข่งขันอย่างเข้มงวด

3. ระดับเงิน (Silver Label) - มาตรฐานรองลงมา มีนักวิ่งที่ผ่านการรับรองและสนามแข่งขันได้มาตรฐาน

4. ระดับบรอนซ์ (Bronze Label) - มาตรฐานเบื้องต้นที่ได้รับการรับรองจาก IAAF การแข่งขันที่อยู่ในระดับสูงเหล่านี้ต้องมีมาตรฐานด้านความปลอดภัย เช่น การควบคุมเส้นทาง อุปกรณ์ช่วยเหลือ การแพทย์ และระบบจัดการนักวิ่ง เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและลดความเสี่ยงของอุบัติเหตุในการแข่งขัน

การจัดอีเวนต์เชิงกีฬาประเภทการวิ่งบนถนนในประเทศไทย จำเป็นต้องมีการเตรียมการอย่างรอบคอบและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างราบรื่นและปลอดภัย ซึ่งจากข้อกำหนดเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการ ความรับผิดชอบในหลายด้าน ดังนี้ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566)

1. มาตรฐานการจัดงาน ควรปฏิบัติตามคู่มือที่ออกโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งเป็นกรอบการดำเนินงานที่ช่วยกำหนดขั้นตอนและวิธีการจัดกิจกรรมที่ถูกต้อง

2. การรับรองมาตรฐาน การจัดกิจกรรมที่ต้องการความเชื่อมั่นในระดับนานาชาติ เช่น การรับรองจากสมาคมกีฬากรีฑาแห่งประเทศไทย หรือ WORLD ATHLETICS ซึ่งสามารถยืนยันได้ว่าเป็นไปตามมาตรฐานสากล

3. การประชาสัมพันธ์ ควรได้รับการประชาสัมพันธ์ในปฏิทินกิจกรรมประจำปี ซึ่งช่วยเพิ่มการมองเห็นและความน่าเชื่อถือให้กับกิจกรรม

4. สภาพแวดล้อมและความปลอดภัย การเลือกวันและเวลาที่เหมาะสม รวมถึงการคำนึงถึงสภาพอากาศและความปลอดภัยของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้น

5. การเลือกพื้นที่ ต้องเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมกับจำนวนผู้เข้าร่วมและอำนวยความสะดวกในการจัดงาน รวมถึงให้ความสำคัญกับการวางแผนเส้นทางที่ไม่กีดขวางการเคลื่อนไหว

6. ความปลอดภัยและการติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การติดต่อกับหน่วยงานท้องถิ่นและการมีมาตรการรักษาความปลอดภัยที่ชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญ

7. ความรับผิดชอบตามกฎหมาย การจัดประกันภัยที่คุ้มครองผู้เข้าร่วมและการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลทั้งหมดนี้ช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมและสาธารณชนว่ากิจกรรมวิ่งจะได้รับการจัดการอย่างมืออาชีพและมีความปลอดภัยสูงสุด.

8. ความปลอดภัย การรักษาความปลอดภัยเป็นหัวใจสำคัญในการจัดอีเว้นต์เชิงกีฬาวิ่ง ผู้จัดกิจกรรมต้องทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ตำรวจ, หน่วยกู้ภัย, และหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดงานจะไม่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้เข้าร่วมและประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ยังต้องกำหนดมาตรการต่าง ๆ เช่น การตั้งจุดตรวจ, การจัดการเส้นทางการจราจร, การจัดตั้งทีมกู้ภัย เพื่อรับมือกับเหตุการณ์ไม่คาดคิดที่อาจเกิดขึ้นระหว่างกิจกรรม

9. ความรับผิดชอบตามกฎหมาย

9.1 การประกันภัย การจัดทำประกันภัยสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมและเจ้าหน้าที่ถือเป็นการรับประกันความปลอดภัยและช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

9.2 การจัดการข้อมูลส่วนบุคคล ผู้จัดกิจกรรมต้องให้ความสำคัญกับการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ข้อมูลการสมัครเข้าร่วมกิจกรรม โดยปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อป้องกันการนำข้อมูลไปใช้ในทางที่ผิดหรือไม่เหมาะสม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิทยาการรับรู้ถึงความเสี่ยง (Risk perception)

การรับรู้ (Perception) เป็นกระบวนการที่สำคัญในการเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้น โดยผ่านประสาทสัมผัสที่ต่างกัน เช่น การมองเห็น, การฟัง, การสัมผัส เป็นต้น ซึ่งข้อมูลจากสิ่งเร้าเหล่านั้นจะถูกแปลความหมายและตีความในใจของเรา ผ่านการใช้ประสบการณ์ที่เคยได้รับมาก่อน หรือความรู้เดิมที่มีอยู่ เพื่อสร้างความเข้าใจและความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ การรับรู้สามารถมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการ รวมทั้งสร้างทัศนคติที่มีต่อแบรนด์หรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ดังนั้นการรับรู้จึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดความต้องการ, แรงจูงใจ, และทัศนคติของผู้บริโภคในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ได้รับ (Schiffman, L. G. & Leslie, L. K., 2000)

การรับรู้ (Perception) เป็นกระบวนการตีความหมายจากการรับสัมผัส (Sensation) ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล โดยเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองของบุคคล การรับรู้ช่วยให้เกิดการเรียนรู้และสามารถเปลี่ยนแปลงแนวคิดและพฤติกรรมของบุคคลได้

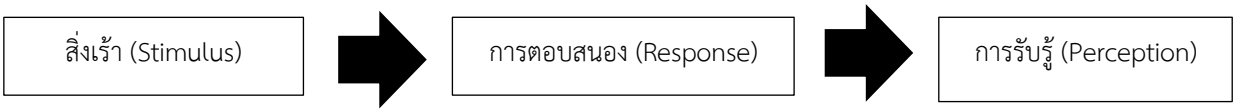

ภาพที่ 2 กระบวนการรับรู้

การรับรู้ความเสี่ยง (Risk Perception) คือ การประเมินแนวโน้มของสภาวะที่อาจเกิดขึ้น โดยแบ่งเป็น 1) ความเสี่ยงที่วัดได้จริง (Objective Risk) เช่น ค่าความดันโลหิตหรือปริมาณสารพิษ และ 2) ความเสี่ยงที่เกิดจากความรู้สึกและการตีความ (Subjective Risk) เช่น ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ความเสี่ยงสามารถเกิดจากทั้งภัยธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์ และมีลักษณะที่ซับซ้อนหลายมิติขึ้นอยู่กับการรับรู้ของแต่ละบุคคล (Bradbury, J. A., 1989); (Rayners, S. & Cantor, R., 1987) ซึ่ง นิยะนันท์ และดวงกมล ได้ทำการแบ่งทฤษฎีการประเมินความเสี่ยง ออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 มองความเสี่ยงในแง่ของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและเทคนิค โดยเชื่อว่าความเสี่ยงเป็นสิ่งที่มีอยู่จริง (objective hazard) และสามารถวัดได้ด้วยข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น การวิเคราะห์ทางสถิติ การประเมินแนวโน้มความเสี่ยง และการวิเคราะห์ความเสี่ยงในเชิงเทคนิค ซึ่งใช้ในการควบคุมและจัดการความเสี่ยง เช่น การปรับปรุงมาตรฐานเทคโนโลยีเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากความเสี่ยง นักวิทยาศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญจะใช้ข้อมูลเพื่อคำนวณและควบคุมความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มที่ 2 มองความเสี่ยงจากมุมมองเศรษฐศาสตร์ จิตวิทยา และสังคมวัฒนธรรม โดยมองว่าแต่ละบุคคลและสังคมให้ความหมายและตัดสินความเสี่ยงตามความรู้สึกส่วนบุคคล (subjective choice) ไม่ใช่สิ่งที่วัดได้แบบวัตถุวิสัย ความเสี่ยงจึงถูกประเมินตามฐานความเชื่อและมุมมองของแต่ละบุคคล ซึ่งส่งผลให้วิธีการจัดการความเสี่ยงแตกต่างกันตามความเชื่อและทฤษฎีที่พวกเขาเชื่อเช่นกัน (นิยะนันท์ สำเภาเงิน และคณะ, 2014)

แนวคิดด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงและมาตรฐานสากล

การสร้างระบบความปลอดภัยให้ครอบคลุม ควรมีการจัดเตรียมข้อมูลด้านความปลอดภัยในประเด็น ต่าง ๆ ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ทำการศึกษาและเตรียมตัว โดยทำการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ และกำหนดให้ผู้สมัครทำความเข้าใจข้อมูลดังกล่าวขณะทำการกรอกข้อมูลเพื่อสมัคร หรือกำหนดให้เข้าร่วมกิจกรรมให้ความรู้ดังกล่าวก่อนวันเริ่มงาน เพื่อเตรียมรับมือกับเหตุฉุกเฉินทางการแพทย์ที่อาจเกิดขึ้นกับตนเอง และเพื่อน นักวิ่ง โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (สถาบันนโยบายสาธารณะ (สนส.ม.อ.), 2565)

1. มาตรฐานการจัดการและสื่อสารกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน การจัดการเมื่อมีเหตุการณ์ฉุกเฉินจากการวางแผนในการรับมือเหตุการณ์ฉุกเฉิน ได้แก่

1.1. ภัยพิบัติธรรมชาติ ได้แก่ อุทกภัย อัคคีภัย วาตภัย โรคระบาด การระบาดของแมลงหรือสัตว์พิษตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน

1.2. ภัยพิบัติจากมนุษย์ ได้แก่ การก่อการร้าย เหตุการณ์ความรุนแรง การจลาจล การควบคุมฝูงชน

1.3. การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิโดยฉับพลัน การเกิดพายุ การเกิดคลื่นพายุหมุน (storm surge) เป็นต้น

1.4. เหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจกรรมโดยปกติอื่น ๆ

2. การอบรมทีมงานและอาสาสมัคร ให้เข้าใจมาตรฐานความปลอดภัยและการช่วยเหลือนักวิ่งกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน

2.1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกิจกรรมวิ่ง เช่น ให้ทีมงานและอาสาสมัครรับทราบถึงประเภทของการกิจกรรมงานวิ่ง (Fun run, Mini Marathon, Half Marathon ฯลฯ) และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับนักวิ่ง เช่น เป็นลม ลื่นล้ม บาดเจ็บ กล้ามเนื้อฉีกขาด ภาวะขาดน้ำ

2.2. มาตรฐานความปลอดภัยในการจัดงาน เช่น จุดบริการน้ำและปฐมพยาบาล การสื่อสารกับศูนย์กลาง เช่น วิทยุสื่อสารหรือเบอร์ติดต่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

2.3. บทบาทและหน้าที่ของอาสาสมัคร ชี้แจงและทำความเข้าใจกับทีมงานและอาสาสมัครในการช่วยแนะนำเส้นทางนักวิ่งเพื่อป้องกันความเข้าใจผิดในการใช้เส้นทาง เพราะอาจนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุ หรือวิธีการสังเกตอาการผิดปกติเบื้องต้นที่อาจเกิดกับนักวิ่ง เช่น เหนื่อยเกินไป หน้ามืด ชัก เพื่อที่จะสามารถส่งต่อข้อมูลให้เจ้าหน้าที่อย่างรวดเร็วและทันท่วงที

2.4. การปฐมพยาบาลเบื้องต้น มีการอบรมการประเมินอาการเบื้องต้นให้แก่ทีมงานและอาสาสมัคร (การตอบสนอง การหายใจ การมีชีพจร) เช่น การช่วยหายใจ (CPR) การจัดท่านักวิ่งที่หมดสติและการดูแลบาดแผลหรืออาการบาดเจ็บเล็กน้อย

3. การใช้เทคโนโลยีในการติดตามและช่วยเหลือนักวิ่ง

3.1. สายรัดข้อมือ RFID (RFID Wristband/Tag) ย่อมาจาก Radio Frequency Identification ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ใช้คลื่นวิทยุในการส่งข้อมูลจากชิป (Tag) ไปยัง เครื่องอ่าน (Reader) แบบไร้สาย ปัจจุบันได้มีการนำมาใช้การจัดกิจกรรมงานวิ่งโดยใช้ติดกับข้อมือหรือรองเท้าของนักวิ่ง เพื่อบันทึกเวลาเริ่มต้น - สิ้นสุดการวิ่ง (Time Tracking) รวมถึงการตรวจสอบการผ่านจุดเช็คพอยต์ตามเส้นทาง และใช้ยืนยันตัวตนของนักวิ่งในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินได้ด้วย

3.2. การติดตามด้วยระบบ GPS (GPS Tracking) เป็นการใช้สัญญาณดาวเทียมเพื่อระบุตำแหน่งของนักวิ่งแบบเรียลไทม์ โดยอุปกรณ์ GPS อาจอยู่ในรูปแบบของสมาร์ทวอทช์ แอปพลิเคชันต่าง ๆ บนมือถือ หรือสายรัดข้อมือ GPS สำหรับนักวิ่ง ซึ่งการใช้งานการติดตามด้วยระบบ GPS นั้นทำได้ทั้งการตรวจสอบเส้นทางที่นักวิ่งใช้ ติดตามตำแหน่งของนักวิ่งแบบเรียลไทม์บนแผนที่ การส่งสัญญาณขอความช่วยเหลือได้ทันที (บางอุปกรณ์มีปุ่ม SOS) หรือแม้กระทั้งการแจ้งเตือนแจ้งเตือนเมื่อหลุดนักวิ่งออกจากเส้นทางที่กำหนด

ซึ่งการใช้เทคโนโลยีในการติดตามทั้ง 2 ระบบ ล้วนแล้วแต่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการความปลอดภัยของการจัดกิจกรรมและตัวนักวิ่งเอง เพราะสามารถติดตามตำแหน่งนักวิ่งที่มีอาการผิดปกติได้เร็ว ทำให้สามารถแจ้งเตือนทีมแพทย์/เจ้าหน้าที่ให้เข้าช่วยเหลือทันที รวมทั้งยังสามารถเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์และพัฒนาในกิจกรรมครั้งต่อไปได้ด้วย

4. การนำมาตรฐาน ISO 45001 มาใช้ร่วมกับการจัดกิจกรรมงานวิ่งในประเทศไทย ซึ่ง ISO 45001:2018 คือ มาตรฐานสากลที่มีข้อกำหนดสำหรับระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (Occupational Health and Safety: OHS) โดยมีเป้าหมายหลัก เพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุและเจ็บป่วยจากการทำงาน ส่งเสริมสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย สุขภาพดีและมีประสิทธิภาพ (Knowledge center, 2025) โดยประโยชน์ของการนำมาตราฐาน ISO 45001 มาใช้กับงานวิ่งจะช่วยป้องกันอุบัติเหตุและเหตุไม่คาดคิด รวมถึงช่วยยกระดับความน่าเชื่อถือของงานทำให้ผู้เข้าร่วมรู้สึกมั่นใจและปลอดภัย

สรุป

จากองค์ประกอบ และความสำคัญที่กล่าวมาทั้งหมดจึงเป็นที่มาของงานบทความวิชาการชิ้นนี้อันจะนำไปสู่การศึกษามาตรฐานความปลอดภัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมงานวิ่ง เพื่อให้ทราบถึงแนวทางปฏิบัติด้านความปลอดภัยที่ได้รับการยอมรับในหมู่ผู้จัดอีเวนต์งานวิ่ง ตลอดจนสร้างความมั่นใจให้กับนักกีฬาวิ่งถึงความปลอดภัยในการเข้าร่วม อย่างแพร่หลายในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมาตรฐานขององค์กรในระดับสากลอย่าง World Athletics Road Race ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่าแนวทางดังกล่าวจะถูกนำไปปรับใช้กับการจัดอีเวนต์งานวิ่งที่ปัจจุบันเกิดขึ้นมากมาย และถือเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับชุมชนไปถึงระดับประเทศ

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมโรค. (2566). กรมควบคุมโรค แนะนักวิ่งให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของตนเองเป็นอันดับแรก. เรียกใช้เมื่อ 7 มิถุนายน 2567 จาก https://www.gcc.go.th/2023/06/07/กรมควบคุมโรค-แนะนักวิ่ง/

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2566 - 2570). เรียกใช้เมื่อ 5 มิถุนายน 2567 จาก https://province.mots.go.th/ewtadmin/ewt/nonthaburi/ewt_dl_link.php?nid=924

กฤษฎา เอี่ยมละมัย. (2562). มาตรฐานการจัดงานวิ่งในประเทศไทยโดยมุมมองกฎหมาย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 1(2), 33-53.

คณะกรรมการมาตรฐานการจัดงานวิ่งไทย. (2561). คู่มือการจัดกิจกรรมวิ่งประเภทถนนของ IAAF. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).

นิยะนันท์ สำเภาเงิน และคณะ. (2014). อิทธิพลของการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมสุขภาพและแนวทางการสื่อสารเพื่อสร้างพฤติกรรมการป้องกันโรคไม่ติดต่อเรื้อรังของกลุ่มเสี่ยง. Journal of Public Relations and Advertising, 7(2), 38-58.

เนชั่นทีวี. (2561). ทีมแพทย์งานวิ่ง สุดยอด!! ยื้อชีวิตนักวิ่งรุ่นใหญ่. เรียกใช้เมื่อ 27 มีนาคม 2565 จาก https://www.nationtv.tv/news/378641448

โพสต์ทูเดย์. (2563). สลด “รองอธิบดีกรมควบคุมโรค” เสียชีวิตขณะสิ่งมาราธอน. เรียกใช้เมื่อ 27 มีนาคม 2565 จาก https://www.posttoday.com/social/general/639121

สถาบันนโยบายสาธารณะ(สนส.ม.อ.). (2565). มาตรฐานการจัดการความปลอดภัยงานวิ่งประเภทถนน สถาบันนโยบายสาธารณะ: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. เรียกใช้เมื่อ 26 มีนาคม 2568 จาก https://masssportsafety.net/upload/original/1691482277-1691482277.pdf

สัจจา ไกรศรรัตน์ และทัศนีย์ นาคเสนีย์. (2561). ศักยภาพโอกาสและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

BBC. (2021). China ultramarathon: Severe weather kills 21 runners. Retrieved March 27, 2023, from https://www.bbc.com/news/world-asia-china-57216601

Bradbury, J. A. (1989). The Policy Implication of Differing Concepts of Risk. Science, Technology, and Human Values, 14(4), 380-399.

Fotiadis, A. et al. (2020). Travelling to Compete: Antecedents of Individuals' Involvement in Small-scale Sports Events. Tourism Recreation Research, 46(4), 531-547.

Higgins, J. W. & Lauzon, L. (2006). Finding the funds in fun runs: Exploring physical activity events as fundraising tools in the nonprofit sector. International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing, 8(4), 363-377.

IAAF. (2018). IAAF Athletics Awards 2018: Ready, set, go! Retrieved March 20, 2023, from https://worldathletics.org/competitions/awards/news/iaaf-athletics-awards-2018-how-to-follow

Jongsik, Y., et al. (2021). Perceived hygiene attributes in the hotel industry: customer retention amid the COVID-19 crisis. International Journal of Hospitality Management, 93(2021), 1-9. DOI: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0278431920303200?via%3Dihub

Knowledge center. (2025). ISO 45001 คืออะไร. Retrieved March 27, 2022, from https://www.klc.co.th/what-is-iso-45001/

Rayners, S. & Cantor, R. (1987). How Fair Is Safe Enough? The Cultural Approach to Societal Technology Choice. Risk Analysis, 7(1), 3-13.

Schiffman, L. G. & Leslie, L. K. (2000). Consumer Behavior. (7th ed.). New Jersey: Prentice-Hall Inc.

Watson, T. (2018). Types of Race. Retrieved September 20, 2024, from http://marathonhandbook.com/starthere/types-of-race/

World Tourism Organization (UNWTO). (2020). COVID-19 and tourism 2020: A year in review. Retrieved June 13, 2024, from https://www.unwto.org/covid-19-and-tourism-2020